

IMPACTUL ADERĂRII VIITOARE A ROMÂNIEI LA ZONA SCHENGEN ASUPRA REPUBLICII MOLDOVA

Autori:

Alex Oprunenco

Denis Cenușă

Versiune preliminară

Chișinău, 2011

Prezentul document a fost elaborat de Centrul Analitic Independent Expert-Grup pentru Comisia Politică Externă și Integrare Europeană a Parlamentului Republicii Moldova în cadrul Programului comun al Consiliului Europei și Uniunii Europene privind susținerea democrației în Republica Moldova.

Afirmațiile și concluziile din acest document aparțin autorilor și nu neapărat reflectă poziția sau opiniile finanțatorului.

Cuprins:

Sumar executiv	4
Introducere	6
Implicațiile aderării eventuale a României la zona Schengen: identificarea și revizuirea succintă a angajamentelor relevante	7
Ce este Zona Schengen?	7
Care sunt domeniile principale în procesul de pregătire pentru aderare?	8
Ce angajamente au vizat Republica Moldova nemijlocit?	9
Impactul asupra Republicii Moldova: „cortina de fier” la Prut?	11
Impactul aderării	11
Aspecte politice	12
Aspecte economice	14
Aspecte sociale	15
Concluzii și recomandări	20
Aderarea României la Zona Schengen: implicațiile principale pentru Moldova	20
Unele recomandări pentru autoritățile publice din Republica Moldova	21
Bibliografie	23

SUMAR EXECUTIV

Aderarea la spațiul Schengen reprezintă treapta următoare și logică de aprofundare a procesului de integrare în comunitatea europeană, în care a fost antrenată România după aderarea la Uniunea Europeană în ianuarie 2007. Procesul de aderare la spațiul Schengen pe care-l parcurge acum România solicită eforturi susținute, din partea autorităților române în contextul unor probleme economice și politice semnificative cu care se ciocnește UE. România a eșuat să primească acceptul Consiliului de Miniștri ai UE pentru aderarea la spațiul Schengen în martie 2011 cum a fost planificat inițial. Aderarea României poate avea loc în 2012 în cazul în care țara vecină reușește să elimine toate restanțele identificate, dar care nu țin de aspectele tehnice al procesului de pregătire *per se*. Luând în considerație aceste evoluții Republica Moldova trebuie să țină cont de ramificațiile posibile ale aderării României la zona Schengen într-o perspectivă destul de apropiată.

În mod evident aderarea României la zona Schengen va impune o serie de constrângeri care pot influența relațiile între ambele state și va semnifica careva costuri pe care cetățenii Republicii Moldova vor trebui să le suporte. Aceste implicații sunt de natura politică, economică și cea a relațiilor inter-umane.

Procesul de extindere a zonei Schengen spre Est va avea **efecte politice** asupra dispozițiilor interne din statele din proximitatea imediată. Preluarea atribuțiilor prevăzute de *acquis-ul* Schengen de către România ar putea conduce la amplificarea sentimentelor eurosceptice în interiorul societății moldovene, pusă în față unor noi restricții de călătorie. De asemenea, pe lângă dispozițiile anti-europene exista posibilitatea resuscitării unor sentimente anti-românești în rândul moldovenilor, determinate de cunoașterea slabă a rigorilor Schengen, precum și de utilizarea inoportună a acestui subiect în scopuri politice. Deși, aceste momente pot avea efecte adverse asupra relațiilor de bună vecinătate între Republica Moldova, pe de o parte, și România și Uniunea Europeană, pe de altă parte, prevederile Schengen garantează populației din zonele limitrofe ale acestui spațiu dreptul la libera circulație în baza permiselor privind micul trafic la frontieră. Astfel, o parte din populația Republica Moldova poate beneficia de un regim mai permisiv de călătorie în spațiul Schengen, pe o rază de 30-50 km de la frontiera moldo-română, indiferent de schimbările politice interne.

Ca **efecte economice**, aderarea României la zona Schengen va avea implicații cel puțin sub trei aspecte. Implicațiile pentru domeniul turismului vor fi ambivalente. Pe de o parte, eliminarea frontierei între România și Ungaria va simplifica călătoriile spre Uniunea Europeană. Pe de altă parte, înăsprirea condițiilor de eliberare a vizelor pentru intrarea în România (ca destinație finală) ar putea redirecționa fluxurile turistice spre țări ce au oferte comparabile, însă cu regimuri de viză mai permissive.

Implicațiile pentru servicii de transport vor fi în linii mari similare și în mare parte pozitive. Eliminarea frontierei româno-ungare în cazuri de tranzit spre UE și înapoi, ar reduce semnificativ costurile financiare și de timp pentru operatorii moldoveni.

Totodată, efectele asupra fluxurilor migraționiste vor fi mai mult decât minore. Ținând cont de faptul că

România nu este principala destinație pentru migranții moldoveni, aderarea acesteia la Schengen nu va schimba profund această optică.

Din **perspectiva socială**, vom asista la o eventuală creștere a atracției cetățeniei românești pentru cetățenii Republica Moldova, ca urmare a oportunităților largi de călătorie în Europa oferite de actul de identitate eliberat de statul Român. Factorii care vor cauza aflusul de solicitanți de redobândire a cetățeniei române rezidă în aplicarea taxelor de achitare a vizelor Schengen eliberate de România, precum și introducerea unor condiții mai exigente pentru obținerea vizelor.

Aderarea României la acest spațiu va ridica totodată nivelul de accesibilitatea a vizelor Schengen pentru cetățenii moldoveni, prin extinderea competențelor Schengen către autoritățile române. Adițional, alte state membre vor obține dreptul să suplimenteze serviciile prestate de instituțiile consulatelor române, eliberând vize în numele României.

Astfel, aderarea României la spațiul Schengen va avea consecințe multiple pentru Republica Moldova, ca stat și societate. O serie de acțiuni ar putea fi recomandate autorităților publice din Moldova pentru ca procesul de adaptare să decurgă lin. Cele mai importante se axează pe (1) monitorizarea implementării adecvate a acordurilor relevante, precum acordul privind micul trafic la frontieră, și aici rolul Parlamentului Republicii Moldova ar putea fi crucial în vederea asigurării controlului legislativ asupra ramurii executive responsabile de implementare; și (2) asigurarea transparenței și informării maxime a cetățenilor Republicii Moldova asupra efectelor aderării României la Schengen, dar și asupra oportunităților ce se ivesc în cazul implementării acordurilor ce atenuează efectele negative. În fine, este greu de subestimat rolul partidelor politice parlamentare și extra-parlamentare în menținerea unui dialog civilizat în privința efectelor aderării României la spațiul Schengen și evitării manipulării opiniei publice privind unele aspecte negative ale acestui proces în vederea ridicării ratingului politic pe scena internă.

INTRODUCERE

Aderarea la spațiul Schengen reprezintă etapa următoare de aprofundare a procesului de integrare în comunitatea europeană, în care a fost antrenată România după aderarea la Uniunea Europeană în ianuarie 2007. Cerințele și parametrii tehnici necesari au fost îndepliniți în corespundere cu termenele trasate inițial de Comisia Europeană, dar România se confruntă cu rezervele din partea mai multor țări membre. Raționamentele statelor opozante derivă din problemele în domeniul combaterii corupției și reformării justiției, considerate de acestea drept condiții obligatorii, chiar dacă contrazic esența acordului privind aderare a României la Schengen.

Problema romilor, acordarea cetățeniilor populației din Republica Moldova, precum și corupția instituțiilor implicate în gestionarea frontierelor, au fost motivele cu care operau oficialitățile franceze pentru a se opune candidaturii României pentru Schengen. În fază ulterioară, factorii de decizie la nivel european au propus o formulă de compromis, care să permită României și Bulgariei să adere în câteva etape. În pofida eforturilor depuse de Președinția Poloniei în Consiliul Europei, și a criticilor expuse de Parlamentul European, decizia privind aderarea celor două țări la Schengen a fost blocată de Olanda și Finlanda. Printre motivele principale invocate de acestea se numără corupția și deficiențele în sistemul juridic, care ar pune în pericol frontierele sud-estice ale spațiului comun.

Perspectivile de aderare pentru România rămân însă în vigoare, chiar dacă termenul va fi amânat pentru anii 2012-2013. Fiind un obiectiv tangibil, aderarea României la Schengen reprezintă un interes major pentru R. Moldova, deoarece comportă consecințe directe asupra mobilității populației, vizând în mod nemijlocit sfera economică, precum și climatul relațiilor moldo-române. Pentru administrarea eficientă a urmărilor acestui proces și anticiparea situațiilor de criză în prezentul studiu ne propunem evaluarea impactului aderării României la zona Schengen asupra Republicii Moldova, cu elaborarea unui set de recomandări practice, ce vizează autoritățile naționale.

Acest studiu are următoarea structură. În prima parte sunt revizuite în linii mari angajamentele asumate de România în procesul de aderare la zona Schengen, cu o atenție sporită acordată componentelor cu relevanța directă pentru Republica Moldova. Partea a doua analizează ramificațiile de natura politică, economică și socială a eventualei aderări a României la zona Schengen pentru Republica Moldova. Studiul se încheie cu o secțiune care prezintă principalele concluzii și recomandări pentru autoritățile publice și partidele politice din Republica Moldova.

IMPLICAȚIILE ADERĂRII EVENTUALE A ROMÂNIEI LA ZONA SCHENGEN: IDENTIFICAREA ȘI REVIZUIREA SUCCINTĂ A ANGAJAMENTELOR RELEVANTE

CE ESTE ZONA SCHENGEN?

Spațiul Schengen¹ este o zonă de circulație liberă în Europa, fondat inițial printr-un acord interguvernamental între 5 state (Franța, Germania de Vest, Olanda, Belgia și Luxemburg semnat pe 14 iunie 1985 în orașul Schengen din Luxemburg. Acest acord prevede eliminarea controalelor la frontierele interne, permițând traversarea liberă (fără opriri pentru control de acte) a acestor frontiere între statele semnatare. Ulterior, în 1990 a fost semnată și Convenția de implementare a Acordului Schengen. În 1997 ambele acte au fost încorporate în legislația Uniunii Europene prin Tratatul de la Amsterdam. Actualmente din spațiul Schengen fac parte 22 de state membre UE plus trei state ne-membre: Elveția, Norvegia și Islanda. Pe de altă parte, 2 state membre ale UE, Marea Britanie și Irlanda, nu participă la zona Schengen și beneficiază de o clauză specială ce le permite să rămână pe termen nelimitat în afara spațiului Schengen².

Dacă ar fi acceptată, România ar avea cea de-a doua graniță terestră ca mărime din întreg Spațiul Schengen (o lungime de 2.070 de kilometri, a doua după granița Finlandei cu Suedia și Rusia), fiind, conform aprecierii Centrului Român pentru Politici Europene, cea mai dificil de protejat împotriva migrației și traficului ilegal. Ca rezultat, vor dispărea controalele la frontiera cu Ungaria și cu Bulgaria, iar frontierele cu Serbia, Moldova și Ucraina vor deveni frontiere externe Schengen. Respectiv, instituțiile române relevante vor avea de a face cu niște provocări sporite în asigurarea siguranței frontierelor. Pentru a ajuta România (dar și Bulgaria) în acest efort, UE a oferit acestor țări un instrument financiar de sprijin temporar cu ajutorul căreia să finanțeze „acțiunile la noile frontiere externe ale Uniunii, pentru punerea în aplicare a acquis-ului Schengen și controlul frontierelor”³.

Aderarea României și Bulgariei la spațiul Schengen nu a avut loc în martie 2011, precum a fost planificat. Refuzul de a admite ambele state în acest spațiu a fost motivat de progresul insuficient în domeniul luptei contra corupției și crimei organizate. Aceste motive se mențin și în a doua jumătate a 2011, iar decizia ar putea fi revizuită cel mai probabil în 2012, dacă noul raport privind pregătirea acestor state va fi apreciată pozitiv⁴. Ambele state contestă aprins acest refuz, opinând că toate exigențele tehnice

¹ [http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:42000A0922\(02\):en:HTML](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:42000A0922(02):en:HTML)

² Ciprian Ciucu, „Pregătiți pentru Schengen? Absolvenți cu indulgență”, CRPE, Policy Memo no. 15, octombrie 2010.

³ Ibidem.

⁴ http://www.nytimes.com/2011/09/23/world/europe/romania-and-bulgaria-are-denied-entry-to-schengen-zone.html?_r=1&ref=world.

au fost satisfăcute, iar aspectele ce țin de lupta contra corupției și crimei organizate nu țin direct de condițiile de aderare la spațiul Schengen⁵.

În ceea ce urmează credem că este util (îndeosebi, ținând cont de angajamentele asumate de Republica Moldova în contextul procesului de liberalizare a regimului de vize cu EU) să punctăm domeniile principale în care autoritățile române au implementat reformele și ulterior să evidențiem câteva măsuri care au vizat Republica Moldova nemijlocit.

CARE SUNT DOMENIILE PRINCIPALE ÎN PROCESUL DE PREGĂTIRE PENTRU ADERARE?

Reformele care a implementat România în procesul de pregătire pentru accesare la spațiul Schengen se axează pe următoarele domenii principale:

1. Frontiere -
 - Eliminarea controalelor la viitoarea frontieră internă;
 - Semnarea acordurilor de mic trafic cu țările terțe vecine;
 - Implementarea cerințelor Schengen în toate punctele de trecere a frontierei terestre situate pe frontiera externă
 - Prevederi pentru porturi și aeroporturi;
 - Introducerea datelor biometrice în documentele de călătorie;
2. Vize
 - Politica comună de vize – alinierea completă a politicii naționale a României la cea a Uniunii Europene;
 - Reprezentare - modificarea legislației privind regimul străinilor în sensul în care România să poată emite vize pentru un stat Schengen și, de asemenea, să fie introduse prevederi care să permită unui stat Schengen să emită vize în numele României, în condițiile prevăzute de *acquis*;
 - Cooperare, schimb de informații și statistici;
3. Imigrația
 - Ajustarea cadrului legal privind regimul străinilor la cerințele Schengen;
 - Realizarea și integrarea în sistemul informatic al Oficiului Român pentru Imigrări a unei biblioteci virtuale care să cuprindă specimene ale documentelor de identitate, călătorie și stare civilă folosite de străini pe teritoriul României;
4. Cooperarea polițienească
 - Măsuri de facilitare a cooperării polițienești internaționale în conformitate cu prevederile Deciziei 2006/960/JAI a Consiliului Uniunii Europene din 18 decembrie 2006 privind simplificarea schimbului de informații și date operative între autoritățile de aplicare a legii ale statelor membre ale Uniunii Europene;
 - O serie de măsuri privind sporirea aptitudinilor și pregătirea personalului;
5. Cooperarea judiciară

⁵ Ciprian Ciucu, "Cuiul lui Pepelea: ce învățăm din procesul de aderare la Schengen?", Policy Memo no. 20, January 2011.

- Urmărirea evoluției acquis-ului comunitar în domeniu;
 - Formarea judecătorilor și procurorilor în domeniul cooperării judiciare internaționale în materie penală;
6. Sistemul informatic Schengen
- Modificarea legislației aferente Sistemului Informatic Național de Semnalări (SINS);
 - Elaborarea procedurilor naționale de lucru pentru introducerea, modificarea și ștergerea semnalărilor naționale SIS, precum și schimbul de informații efectuat de Biroul național SIRENE cu autoritățile naționale de aplicare a legii și cu celelalte Birouri SIRENE, în conformitate cu procedurile din Manualul SIRENE;
 - Operaționalizarea Centrului Național SIS, biroului SIRENE, Centrului Multifuncțional de Pregătire Schengen;

CE ANGAJAMENTE AU VIZAT REPUBLICA MOLDOVA NEMIJLOCIT?

1. Frontiere, măsuri relevante
- Trecerea frontierelor externe: **Romania ar trebui să aibă acorduri de mic trafic cu toți vecinii non-UE: Republica Moldova, Ucraina și Serbia.** De menționat că, Republica Moldova a fost primul stat care a semnat asemenea acord cu România, care a intrat în vigoare la 26 februarie 2010.
 - Implementarea cerințelor Schengen în toate punctele de trecere a frontierei terestre pe frontieră externă. **Ca impact va avea loc ridicarea nivelului de securizare a frontierei moldo-române la standardele Schengen și eficientizarea combaterii crimei organizate, cu efecte pozitive pentru Moldova.**
2. Vize, măsuri relevante
- Amendarea legislației cu privire la regimul străinilor în sensul introducerii conceptului de viză uniformă, care este valabil în spațiul Schengen (aplicabil după aderarea la Schengen). **În mod evident, această măsură va simplifica viața solicitanților de viză, aceștia putând conta pe cerințe și formulare identice celor din zona Schengen;**
 - Modificarea adecvată a legislației privind regimul străinilor în România în vederea instituirii obligativității ca la solicitarea vizei străini să posede o asigurare medicală care să acopere orice costuri legate de repatriere din motive medicale, asistență medicală sau de urgență și/sau tratament de urgență în spital. **Această măsură implică sporirea costurilor pentru eventualei solicitanți, care va trebuie să aibă cheltuieli adiționale pentru asigurarea medicală respectivă. Pe de altă parte, aceasta va spori nivelul de siguranță pentru călătoriile în zona Schengen;**

- Modificarea legislației privind regimul străinilor în sensul în care România să poată emite vize pentru un stat Schengen și, de asemenea, să fie introduse prevederi care să permită unui stat Schengen să emită vize în numele României, în condițiile prevăzute de *acquis*. **Se poate dovedi extrem de util, astfel încât solicitanții moldoveni pentru viză vor putea intra în spațiul Schengen cu vize emise de consulatul României la Chișinău⁶ și invers având viza emisă de Centrul Comun de Vize, să poată intra liber și în România în scopuri de business sau turism.**

⁶ Ciprian Ciucu, op. cit.: „în urma controalelor întreprinse la Secția de vize a Ambasadei României la Chișinău și la Consulatul General de la Istanbul al acestei țări, precum și a măsurilor subsecvente întreprinse, reiese că, în prezent, România este în măsură să pună în aplicare pe deplin *acquis-ul* Schengen, iar toate punctele cărora trebuia să li se acorde o atenție specială sau care necesitau o reexaminare au fost soluționate (îmbunătățirea evaluării riscurilor, actualizarea elementelor de securizare a clădirilor, îmbunătățirea procesului de depunere și prelucrare a cererilor de vize etc.), aceasta putând fi considerată, în anumite aspecte, drept un exemplu de cele mai bune practice (Raport referitor la proiectul deciziei Consiliului privind aplicarea integrală a dispozițiilor *acquis-ului* Schengen în Republica Bulgaria și în România (14142/2010 – C7-0369/2010 – 2010/0820(NLE))”.

IMPACTUL ASUPRA REPUBLICII MOLDOVA: „CORTINA DE FIER” LA PRUT?

IMPACTUL ADERĂRII

Aderarea la zona Schengen presupune pregătirea și adoptarea măsurilor necesare pentru abolirea controlului la frontierele interne și derivă din ultimul val de extindere a spațiului comunitar spre Est, demarat în 2004 și finalizat cu aderarea României și a Bulgariei la Uniunea Europeană la 1 ianuarie 2007. În contextul obținerii calității de stat membru, România s-a angajat să implementeze dispozițiile acquis-ului Schengen în conformitate cu *art.4 al Protocolului privind condițiile și aranjamentele referitoare la admiterea Republicii Bulgaria și a României în Uniunea Europeană*, anexat la Tratatul de Aderare al României și Bulgariei, care sunt obligatorii în momentul aderării.⁷ În condițiile îndeplinirii criteriilor tehnice⁸ și a obținerii unei evaluări pozitive din partea statelor membre⁹, a Comisiei Europene și Consiliului Uniunii Europene, devine posibilă acceptarea României la spațiul european liber de controale la frontiere.

Conform prevederilor de funcționare a zonei Schengen, eliminarea regimului de verificare la frontierele interne pentru România lărgeste imediat principiul european privind libera circulație a mărfurilor, serviciilor, capitalului și persoanelor în interiorul Uniunii Europene. Efectele pozitive pentru partea română comportă însă o serie de consecințe pentru statele din vecinătatea imediată.

Amplasarea geografică și frontierele comune (cu lungimea de 450 km) vor face ca Republica Moldova să simtă un spectru larg de efecte rezultate din viitoarea accesare a României la spațiul Schengen:

⁷ Art.4 al *Protocolului privind condițiile și aranjamentele referitoare la admiterea Republicii Bulgaria și a României în Uniunea Europeană*: “*Dispozițiile acquis-ului Schengen, prevăzute de Protocolul nr. 17 la Constituție privind acquis-ul Schengen, care au fost integrate în cadrul Uniunii Europene, precum și actele care se întemeiază pe acesta sau care sunt conexe acestuia, enumerate de anexa II, precum și orice alte noi acte de acest fel adoptate înainte de data aderării, sunt obligatorii și se aplică în Bulgaria și România de la data aderării.*”, <http://eur-lex.europa.eu/JOHtml.do?uri=OJ:L:2005:157:SOM:RO:HTML>

⁸ Grupul de Evaluare Schengen al Consiliului UE examinează respectarea de către România a criteriilor la cele șapte domenii de interes: cooperare polițienească, protecția datelor, consulate, frontiere maritime, frontiere aeriene, frontiere terestre, SIS/SIRENE., <http://www.mae.ro/node/1582>

⁹ Evaluarea de către experții delegați de statele membre, Consiliului UE și Comisia Europeană constituie ultima etapă în procesul de aderare la zona Schengen. Aceasta a fost precedată de faza inițială prin semnarea împreună cu Republica Bulgaria, în ianuarie 2008, a Declarației Comune privind aderarea la spațiul Schengen la data de 30 martie 2011. Etapa intermediară a constat în prezentarea răspunsurilor la Chestionarul de Evaluare Schengen, în cadrul Grupului de Evaluare Schengen al Consiliului UE, <http://www.mae.ro/node/1582>

ASPECTE POLITICE

Lărgirea spațiului Schengen spre Est exercită influență asupra relațiilor bilaterale între statele membre și cele limitrofe, ultimele confruntându-se cu noi realități în domeniul regimului de vize și circulației frontaliere. Introducerea unor condiții mai aspre la acordarea vizelor pentru cetățenii statelor terțe reprezintă originea efectelor negative din perspectiva politică. În pofida faptului că Uniunea Europeană pune la dispoziția statelor vecine din Est acorduri de facilitare a vizelor, acestea nu se proiectează asupra prevederilor Schengen. Din această cauză se presupune că aderarea României va avea un impact serios asupra ratei de eliberare a vizelor pentru cetățenii R. Moldova. Prin prisma experienței trăite de Ucraina după aderarea Poloniei, Slovaciei și Ungariei la Schengen¹⁰ (la 21 decembrie 2007), putem anticipa o eventuală descreștere a procentului de vize acordate¹¹ moldovenilor, în rezultatul schimbării regulilor de eliberare a vizelor prin alinierea la cerințele Schengen. Aceste evoluții, dacă se adevăresc, pot avea următoarele ramificații:

- A. **Creșterea dispozițiilor eurosceptice.** Înăsprirea condițiilor de obținere a vizelor de către statul român, în condițiile abolirii regimului de vize pentru cetățenii statelor membre UE¹² de către Republica Moldova, poate genera sentimente de frustrare și anxietate în rândul populației din Republica Moldova. Astfel, impunerea unor măsuri mai severe poate fi percepută de opinie publică ca modalitate de obstrucționare a libertății de a circula, soldându-se cu amplificarea „euroscepticismului” pe plan național. Asemenea tendințe au fost semnalate în cazul Ucrainei, unde nivelul de scepticism vizavi de integrarea europeană a luat proporții atât la nivelul factorilor de luare a deciziilor, cât și a populației în ansamblu.¹³
- B. **Amplificarea sentimentelor „anti-românești”.** Impunerea unor reguli mai severe de către autoritățile române poate fi percepută eronat de către populația din Republica Moldova. Având în vedere existența varietății largi de surse mass-media și a organizațiilor socio-politice cu viziuni anti-românești, putem anticipa o campanie mediatică în defavoarea României. Estimativ, aceasta poate conduce la sporirea atitudinilor negative față de statul român în spațiul public moldovenesc, fapt ce se poate răsfrânge asupra preferințelor „geopolitice” ale electoratului.

¹⁰ Enlargement of the Schengen area: achieving the European goal of free movement of persons, <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/07/1968&format=HTML&aged=0&language=EN&guiLanguage=en>

¹¹ Changes in Visa Policies of the EU Member States, Stefan Batory Foundation, Warsaw, May 2009

¹² Starting from January 1, 2007, the Republic of Moldova abolished the visa regime for the EU Member States, the Swiss Confederation, Norway, Island, USA, Canada, and Japan, <http://www.eumission.mfa.md/justice-en/>

¹³ Expansion and Modernization of the Schengen: Consequences and Perspectives for Ukraine, Center for Peace, Conversion and Foreign Policy of Ukraine, Supported by European Program of the International Renaissance Foundation, Kyiv-2008

C. Polarizarea societății moldovenești pe dimensiunea Vest-Est. Un alt efect colateral provocat de aderarea României la Schengen poate reprezenta o creștere a interesului pentru spațiul Comunității Statelor Independente (CSI) din partea populației R. Moldova. Urmărind experiența ucraineană în relație cu Polonia deducem faptul că după ce procesul de obținere a vizelor va deveni mai complicat, poate avea loc resuscitarea stereotipurilor potrivit cărora CSI este mai „aproape” (mai accesibil), iar UE este mai „îndepărtat” (mai inaccesibilă).¹⁴ De menționat și faptul că introducerea regimului de vize de către autoritățile române a urmat aderării acestei țări la UE. Astfel, o asemenea succesiune de măsuri de înăsprire poate influența negativ sentimentele populare. Pătrunderea și înrădăcinarea acestor stereotipuri în opinia publică moldovenească presupune apariția unor dificultăți în procesul de integrare europeană a Republicii Moldova, ca urmare a intensificării opoziției populației față de reformele întreprinse de autoritățile naționale pentru a se conforma cerințelor Uniunii Europene. Reticența menționată își poate găsi reflectare asupra motivației și mobilizării populației pentru apropierea țării de UE, reanimând discuțiile despre raționalitatea aprofundării integrării în spațiul CSI.

D. Înăutățirea relațiilor de bună vecinătate. Din cauza realităților politice volatile din Republica Moldova, se poate prognoza un posibil impact negativ asupra relațiilor dintre cele două state, luând în considerație etapele nefaste parcurse în raporturile bilaterale¹⁵, o eventuală amplificare a instabilității politice în Moldova, dar și regimul de vize restrictiv impus cetățenilor moldoveni odată cu aderarea României la Schengen. Cu toate acestea, grație funcționării Acordului privind micul trafic la frontiera moldo-română, aproximativ o treime (1.220.000 de persoane) din populația R. Moldova poate beneficia de dreptul de a intra pe teritoriul românesc în raza de 30-50 km¹⁶, având în posesie permise speciale eliberate pe o perioadă de la 2 până la 5 ani. Acest acord corespunde noilor amendamente la convenția Schengen cu privire la micul trafic de frontieră și frontierele externe și oferă anumitor state membre posibilitatea de a facilita accesul pe teritoriul lor pentru populația din statele terțe în

¹⁴ „Expansion and Modernization of the Schengen: Consequences and Perspectives for Ukraine”, Center for Peace, Conversion and Foreign Policy of Ukraine, Supported by European Program of the International Renaissance Foundation, Kyiv-2008

¹⁵ Guvernul Republicii Moldova a reintrodus regimul de vize pentru un singur stat membru – România, după ce Președintele Republicii Moldova, Vladimir Voronin, a acuzat statul de organizarea demonstrațiilor de la Chișinău din 7 aprilie 2009, <http://www.azi.md/ru/story/2552>

¹⁶ Guvernul moldovean a aprobat Acordul privind micul trafic la frontiera cu România. Potrivit documentului, semnat la 14 noiembrie la București, cetățenii moldoveni domiciliați în zona de frontieră pe o rază de cel puțin 30 de kilometri vor putea obține dreptul de a călători în România fără vize. Acești cetățeni vor avea posibilitatea să-și perfecteze un permis de mic trafic pe o perioadă de valabilitate de la doi până la cinci ani. <http://www.mediafax.ro/externe/guvernul-moldovean-a-aprobat-acordul-privind-micul-trafic-la-frontiera-cu-romania-5114681/>

baza unor permise speciale¹⁷. Negocierea acordului dat a fost solicitată în Acordul privind facilitarea regimului de vize cu Uniunea Europeană atât de România, cât și de autoritățile moldovenești¹⁸. Existența acestei baze normative europene garantează parțial cetățenilor moldoveni dreptul la circulație în regiunile estice ale României, indiferent de situația politică din ambele țări.

ASPECTE ECONOMICE

Aderarea României la zona Schengen va fi un catalizator solid pentru facilitarea fluxului de capital și servicii în regiune, ancorând la acest proces și agenți economici din statele terțe, printre care și cei de proveniență moldovenească, atrași de noile posibilități de mobilitate pentru afacerile lor.

- A. Extinderea turismului.** Cele mai mari avantaje de pe urma unei proximități directe cu zona Schengen le va obține turismul. Astfel, vor fi reduse cheltuielile pentru participarea la rutele turistice care cuprind România și alte state membre. Integrarea statului român în acest spațiu va conduce la dinamizarea turismului și economii de timp. Or, România va primi dreptul să elibereze vize Schengen abandonând regimul său individual de vize. Astfel, pentru o deplasare turistică cu destinații duble (spre exemplu, România-Ungaria) va fi nevoie de o singură viză în loc de două.¹⁹ Deocamdată, agențiile turistice moldovenești manifestă un interes scăzut pentru itinerariile care să includă România și anumite state din zona Schengen. Totodată, situația poate fi diferită în cazul în care România este destinația finală a călătoriei turistice. Înnăsprirea regulilor de obținere a vizelor (atât proces, cât și cost) va duce spre redirectionarea unor fluxuri turistice din România în alte țări cu politica de viză mai permisivă (Ucraina, Turcia, etc.).
- B. Migrația.** Introducerea vizelor Schengen pentru a intra pe teritoriul României poate determina anumite schimbări în geografia fluxurilor migraționiste. Prin urmare, se poate diminua interesul pentru România, în schimb amplificându-se preferințele pentru statele CSI. Cu toate acestea, noul regim de vize aplicat de autoritățile române

¹⁷ Regulation (EC) No [1931/2006](#) of the European Parliament and of the Council of 20 December 2006 laying down rules on local border traffic at the external land borders of the Member States and amending the provisions of the Schengen Convention, http://europa.eu/legislation_summaries/justice_freedom_security/free_movement_of_persons_asylum_immigration/l14506_en.htm

¹⁸ Declarațiile politice ale României și R. Moldova cu privire la micul trafic de frontieră, anexate la Acordul privind facilitarea regimului de vize dintre Comunitatea Europeană și R. Moldova, intrat în vigoare la 1 ianuarie 2008, http://ec.europa.eu/home-affairs/policies/borders/borders_visa_en.htm

¹⁹ În cazul Ucrainei, agențiile turistice au fost scutite de solicita trei vize pentru rute ca Krakow-Prague-Vienna, Vilnius-Riga-Tallinn sau Budapest-Bratislava-Vienna, după aderarea celor 9 state membre (Estonia, Cehia, Letonia, Lituania, Ungaria, Polonia, Slovacia, Slovenia și Malta) la zona Schengen; Expansion and Modernization of the Schengen: Consequences and Perspectives for Ukraine, Center for Peace, Conversion and Foreign Policy of Ukraine, Supported by European Program of the International Renaissance Foundation, Kyiv-2008

nu va influența drastic cetățenii moldoveni care folosesc România ca teritoriu de tranzit pentru a se deplasa în alte state membre ale Uniunii Europene.

- C. **Transportul.** Similar cu turismul, aderarea României la zona Schengen ar putea reduce semnificativ costurile de tranzit a companiilor moldovenești de transport – în loc de două frontiere și 4 controale vamale companiile vor avea de trecut printr-o singură frontieră și 2 controale vamale (moldovean și european). La nivel de operatori ai vehiculelor nu anticipăm mari schimbări: companiile de mai mult timp preferă să angajeze persoanele care posedă și pașaport românesc.

ASPECTE SOCIALE

Circulația persoanelor și contactele inter-umane sunt domeniile care cad sub incidența directă a procesului de integrare a României în spațiul Schengen. Pentru că vizează factorul uman, reglementările Schengen pun la dispoziția statelor membre o serie de instrumente ce urmăresc menținerea unui management integrat al frontierei externe. În acest sens, în corespundere cu normele și tratatele europene, au fost lansate acorduri privind micul trafic la frontieră și regimuri de facilitare a vizelor cu statele terțe, amortizând și încetinind divizarea bruscă dintre statele membre și cele din proximitatea UE. Amânarea aderării României la Schengen, precum și deschiderea largă a acesteia față de populația din Republica Moldova, a servit până acum drept cadru ajustat la nevoile cetățenilor moldoveni. Înglobarea României în spațiul european fără frontiere interne poate provoca o stare de dezamăgire în rândul populației, neavizată cu cerințele Schengen. Situația va fi agravată dacă până la acel moment autoritățile moldovenești nu vor reuși să îndeplinească condițiile necesare pentru liberalizare vizelor cu UE.

- A. **Accesibilitatea spațiului Schengen.** Deși condițiile pentru obținerea vizelor Schengen se vor complica, fiind percepute și taxe (Tabel 1), partea română va fi capabilă să răspundă solicitărilor datorită consulatelor deschise în Republica Moldova pentru a suplimenta secția consulară aferentă misiunii diplomatice române de la Chișinău.²⁰ De asemenea, îndată după aderarea României la Schengen, orice alt stat din acest spațiu va putea să emită vize în numele României²¹. În virtutea acestei prevederi, cetățenii moldoveni vor obține posibilitatea să ridice mai ușor vize Schengen la consulatele altor state membre, evitând aglomerațiile de la reprezentanțele diplomatice românești. Totodată, vizele Schengen perfectate de oficiile consulare române vor fi valabile pentru a călători în toate cele 25 state din spațiu, dintre care 22 state membre UE și 3 state non-membre (Norvegia, Islanda și Elveția).²² În baza

²⁰ În R. Moldova funcționează trei consulate generale la Cahul, Bălți și Ungheni. De asemenea, responsabilă de eliberarea vizelor este Secția Consulară din cadrul Ambasadei României de la Chișinău, www.mae.ro

²¹ Ciprian Ciucu: Cuiul lui Pepelea: ce învățăm din procesul de aderare la Schengen? - o evaluare independentă -, Policy Memo nr. 20, Ianuarie 2011, http://www.crpe.ro/library/files/crpe_policy_memo_20_schengen_ii.pdf

²² Cetățenii R.Moldova vor putea să ridice vize Schengen eliberate de România, care să le permită să călătorească în orice stat membru, la fel ca și în Ucrainei cu Polonia. As the web site of the European Commission's Delegation to Ukraine states: "Schengen zone

exemplului polonez, observăm că după aderarea la Schengen durata procedurii de eliberare a vizelor s-a micșorat de la 21 zile în 2007 până la 5 zile în 2010 (Tabelul 2).

- B. Vize contra-plată.** Cel mai puternic și simțitor efect din punct de vedere economic produs de aderarea României la zona Schengen constituie introducerea plății pentru vizele eliberate (Tabel 1). Conform angajamentelor sale față de UE, partea română poate acorda vize pe bază de gratuitate până la momentul acceptării sale în zona Schengen²³, după care urmează să introducă taxa corespunzătoare pentru acestea. Astfel, cetățenii moldoveni vor fi nevoiți să achite cel puțin 35 Euro pentru a primi viza Schengen, perfectată de instituțiile consulare românești. Cu toate acestea, datorită Codului comunitar de vize (EU Visa Code), obligatoriu pentru statele Schengen, anumite categorii de cetățeni vor putea fi scutite în continuare de achitarea taxelor.²⁴
- C. Redobândirea cetățeniei românești.** Conform datelor EUROSTAT, în perioada 2008-2009, România a acordat 4967 de cetățenii persoanelor originare din Republica Moldova, plasându-se după Marea Britanie și Italia după numărul total de cetățenii eliberate.²⁵ În anul 2010, statul român a acordat aproximativ 32.700 de cetățenii, datorită simplificării drastice a legislației române care are ca obiect de reglementare - cetățenia.²⁶ Potrivit datelor recente, în anul curent, până în luna septembrie, 5216 cetățeni moldoveni și-au redobândit cetățenia română.²⁷ Potrivit sondajelor locale,

expansion will mean significant benefits for Ukrainian citizens. From now on Ukrainian citizens receiving Schengen visa in the consulates of one Eastern or Central European EU Member State will be able to visit not only this particular state but freely travel on the territory of all countries belonging to the Schengen zone”, Expansion and Modernization of the Schengen: Consequences and Perspectives for Ukraine, Center for Peace, Conversion and Foreign Policy of Ukraine, Supported by European Program of the International Renaissance Foundation, Kyiv-2008.

²³ Art. 6, p. 3, By way of derogation from paragraph 1, Bulgaria and Romania which are bound by the Schengen acquis but which do not yet issue Schengen visas, may waive the fees for processing national short stay visa applications for citizens of the Republic of Moldova, until the day to be determined by the Council Decision for their full implementation of the Schengen acquis on visapolicy, AGREEMENT between the European Community and the Republic of Moldova on the facilitation of the issuance of visas, http://ec.europa.eu/home-affairs/policies/borders/borders_visa_en.htm

²⁴ Member States may decide to exempt certain additional categories from paying the visa fee (children from 6 -12 years of age, holders of diplomatic and service passports, persons, aged 25 years or less, participating in certain types of events. Member States should seek to harmonise such optional exemptions at local level, <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=MEMO/10/111&type=HTML>

²⁵ Acquisitions of citizenship on the rise in 2009, Eurostat, Statistics in focus, 24/2011, http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/product_details/publication?p_product_code=KS-SF-11-024

²⁶ Ciprian Ciucu: Cuiul lui Pepelea: ce învățăm din procesul de aderare la Schengen? - o evaluare independentă -, Policy Memo nr. 20, Ianuarie 2011, http://www.crpe.ro/library/files/crpe_policy_memo_20_schengen_ii.pdf

²⁷ Autoritatea Națională pentru Cetățenia din România, <http://cetatenie.just.ro/Home/Centrudepres%C4%83/Comunicatedepres%C4%83.aspx>

un procent ridicat din publicul moldovenesc își motivează interesul față cetățenia română deoarece îi conferă posesorului său pe termen lung dreptul la libera circulație în statele membre.²⁸ Astfel, se poate anticipa creșterea numărului de aplicații pentru redobândirea cetățeniei române venite din partea populației moldovenești.

- D. **Creșterea numărului de refuzuri.** Odată cu aplicarea rigorilor prevăzute de Schengen este probabilă o diminuare drastică a numărului de vize acordate cetățenilor moldoveni de către autoritățile române. Experiența statelor din Europa Centrală (Polonia, Ungaria, Republica Cehă, Slovacia, Lituania, Letonia și Estonia) arată o scădere a procentului de vize eliberate cetățenilor non-UE îndată după căpătarea statutului de membru al zonei Schengen.²⁹ Dat fiind faptul că populația Republicii Moldova este puternic conectată la statul român (pe dimensiunea people-to-people contacts) putem deduce că implementarea integrală a exigențelor Schengen (privind cerințele de aplicare și factorii organizatorici³⁰) de către partea română poate cauza o rată înaltă de refuzuri pentru solicitanții de vize din Republica Moldova. În faza post-aderare se poate înregistra un număr mai mare de români care vizitează Republica Moldova decât cel al moldovenilor care se deplasează în România.³¹ Experiența acordării vizelor de către consulatul Poloniei din Chișinău (Tabel 2) atestă o creștere constantă a numărului de refuzuri de la 3,73% în 2008 până la 10,87% în 2010, față de 0,09% în perioada 2004-2005.

²⁸ Barometrul de Opinie Publică, Noiembrie 2007; Care este principalul motiv pentru care intenționați să obțineți/ați obținut cetățenia: 48, 5% - pentru deplasare liberă în România, 10,2% - pentru o deplasare liberă în spațiul UE, 7% - pentru a pleca la muncă în Europa, 31,9% - pentru a confirma originea românească

²⁹ Changes in Visa Policies of the EU Member States, Stefan Batory Foundation, Warsaw, May 2009

³⁰ (1) Application requirements: the need to submit a letter of invitation, proof of hotel reservation, etc. that would require knowing someone in the country of destination (someone who would send the letter of invitation spending, first, a lot of time to register it with the competent authority), or would involve an outlay of substantial sums before departure; or (2) Organisational factors: the introduction of a lengthier and more complex visa procedure has resulted in longer lines and disorder outside the representations surveyed, which in turn, could discourage from applying for a visa those who do not need to visit the EU on business or some other pressing need, and therefore need not subject themselves to these inconveniences., *Changes in Visa Policies of the EU Member States*, Stefan Batory Foundation, Warsaw, May 2009

³¹ România și R. Moldova poate replica modelul polono-ucrainean, în care numărul polonezilor care au vizitat Ucraina în faza post-aderare a fost dublu față de cel al ucrainenilor care au călătorit în Polonia, *Expansion and Modernization of the Schengen: Consequences and Perspectives for Ukraine*, Center for Peace, Conversion and Foreign Policy of Ukraine, Supported by European Program of the International Renaissance Foundation, Kyiv-2008

- E. **Securitatea vizelor și principiul de „bona fide”.** Încorporarea în spațiul Schengen vizează aplicarea exhaustivă³² a Sistemului de Informații privind Vizele (VIS) în baza datelor biometrice, intrat în vigoare la 11 octombrie 2011.³³ Pe lângă informațiile tradiționale colectate de serviciul consular al României, în baza SNIV³⁴ racordat la necesitățile VIS, se va efectua preluarea amprentelor digitale și a imaginii faciale, ceea ce va contribui la identificarea solicitanților de vize și la prevenirea furtului de identitate. Astfel, se va pune un accent și mai mare pe precizia, transparența și corectitudinea față de solicitanții de vize. Implementarea acestui sistem va permite eficientizarea și accelerarea procedurii de acordare a vizelor, dar și creșterea operativității verificării vizelor de către autoritățile statelor membre la frontierele externe ale zonei Schengen. Posedarea vizelor Schengen cu date biometrice va favoriza cetățenii moldoveni de bună credință care solicită vize în mod repetat, cu condiția unei experiențe pozitive de utilizare anterioară a vizelor Schengen. Cu accesul la datele stocate în VIS, autoritățile române vor fi capabile nu doar să emită în regim operativ vize, dar și să încurajeze solicitanții de vize în baza criteriului de „bona fide” (bună credință).
- F. **Motivarea refuzului și dreptul la contestație.** Inexistent în prezent, dreptul de a contesta refuzul, consfințit în Codul comunitar de vize (EU Visa Code) și aplicabil începând cu 5 aprilie 2010, va fi valabil și pentru cetățenii moldoveni în relația cu autoritățile române.³⁵ Totodată, serviciul consular român va fi obligat să pună la dispoziție motivul ce a stat la baza respingerii solicitărilor de vize.³⁶

³² Mihai Botorog, Director General Departamentul Consular, MAE al României: “[...] noi suntem capabili chiar și în acest moment din punct de vedere tehnic să ne raportăm la mecanismele europene în materie. Modificarea ce va fi făcută cuprinde consultarea statelor în legătură cu alertele existente în sistem. Este vorba atât despre persoane, cât și bunuri, în special autoturisme. Ca atare, toate aceste chestiuni vor fi integrate ca țară europeană inclusiv pentru România, de la data aderării la spațiul Schengen.”, http://ec.europa.eu/romania/news/articole_si_dialoguri/interv_mihai_botorog_ro.htm

³³ Press-release: “More efficient and secure visa system goes live”, European Commission, <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/11/1169&format=HTML&aged=0&language=EN&guiLanguage=en>

³⁴ La moment, în România funcționează Sistemul Național de Informare privind Vizele (SNIV), care asigură conectarea României la Sistemul de Informații privind Vizele (VIS) al UE, înființat în octombrie 2010. Acest sistem conține date, precum : informații privind numele, locul și data nașterii, cetățenia actuală și la naștere ale solicitantului de vize, tipul de viză pe care îl solicită și țara în care a fost solicitată, date referitoare la persoana care adresează invitația, etc. http://www.gov.ro/guvernul-a-infiintat-sistemul-national-de-informare-privind-vizele__1a110897.html

³⁵ Art. 32 Refusal of Visa, p. 3 Applicants who have been refused a visa shall have the right to appeal. Appeals shall be conducted against the Member State that has taken the final decision on the application and in accordance with the national law of that Member State. Member States shall provide applicants with information regarding the procedure to be followed in the event of an appeal, as specified in Annex VI.,

- G. **Clivaje sociale.** Aderarea României la Schengen și introducerea unor măsuri mai severe pentru obținerea vizelor poate conduce la o divizare mai profundă între cetățenii simpli și reprezentanții elitei (posesorii pașapoartelor diplomatice). Ultimii, spre deosebire de primii, sunt privilegiați cu un acces nelimitat în spațiul Schengen. Separația dintre diversele categorii sociale se va acutiza și mai mult dacă va întârzia liberalizarea regimului de vize cu UE. Aceasta va încuraja diverse forme de corupție „implementate” de cetățenii ordinari pentru a simplifica obținerea vizelor Schengen.

37

TABEL 1. ASPECTELE COMPARATIVE ALE PROCESULUI DE ELIBERARE A VIZELOR (TIP C), ROMÂNIA VS. SCHENGEN

Aspectele procesului de eliberare a vizelor	România	Centrul Comun de Vize
Numărul de documente solicitate	În jur de 9 (responsabilii de la consulate pot reveni și să solicite informații suplimentare, măbind astfel numărul de acte solicitate)	În jur de 10
Durata procedurii de evaluare a documentelor (zile)	Până la 10	Până la 10
Costul vizei (euro)	0	35

Surse: www.cac.md; www.chisinau.mae.ro.

TABEL 2. TABEL COMPARATIVE: ELIBERAREA VIZELOR DE CĂTRE CONSULATUL REPUBLICII POLONE ÎN MOLDOVA PÂNĂ LA ȘI DUPĂ ADERAREA LA ZONA SCHENGEN.

Aspectele procesului de eliberare a vizelor	Polonia până la Schengen	Polonia după Schengen
Perioada maximă de validitate	Durata maximă – 1 an	Durata maximă – 1 an
Durata procedurii de eliberare a vizelor	2007: 21 zile	2009: 10 zile 2010: 5 zile
Rata de refuz (% vizelor refuzate)	2004-2005: 0,09%	2008: 3,73 % 2009: 7,90 % 2010: 10,87 % 2011: 8,47 %

Surse: Consulatul Poloniei la Chișinău.

REGULATION (EC) No 810/2009 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 13 July 2009, establishing a Community Code on Visas

³⁶ The EU Visa Code will apply from 5 April 2010,

<http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=MEMO/10/111&type=HTML>

³⁷ Expansion and Modernization of the Schengen: Consequences and Perspectives for Ukraine, Center for Peace, Conversion and Foreign Policy of Ukraine, Supported by European Program of the International Renaissance Foundation, Kyiv 2008

CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

ADERAREA ROMÂNIEI LA ZONA SCHENGEN: IMPLICAȚIILE PRINCIPALE PENTRU MOLDOVA

Procesul de aderare la spațiul Schengen pe care-l parcurge acum România solicită eforturi considerabile din partea autorităților române în contextul unor probleme economice și politice semnificative cu care se ciocnește UE. România a eșuat să primească acceptul Consiliului de Miniștri ai UE pentru aderarea la spațiul Schengen în martie 2011 cum a fost planificat inițial. Aderarea României poate avea loc în 2012 în cazul în care țara vecină reușește să elimine toate restanțele identificate. Republica Moldova, la rândul său, se află în procesul de pregătire pentru liberalizarea regimului de vize cu UE care însă are un orizont de timp destul de vag. Luând în considerație aceste evoluții, Republica Moldova trebuie să țină cont de ramificațiile posibile ale aderării României la zona Schengen într-o perspectivă relativ scurtă de timp.

Mai mult decât atât, deja în procesul de pregătire pentru aderare, România a implementat o serie de acțiuni ce vizează direct Republica Moldova, precum semnarea acordului privind trafic la frontieră, securizarea frontierei externe, ajustarea politicii de viza, etc.

Toate acestea deja au avut o serie de efecte atât pozitive, cât și mai puțin pozitive asupra Republicii Moldova și cetățenilor săi. Astfel, ajustare politicii de viza deja a avut implicații adverse pentru circulația liberă a cetățenilor moldoveni în România, cu toate că autoritățile române au încercat să atenueze impactul negativ prin decizia de a acorda gratuit vizele cetățenilor Republicii Moldova. Totodată, și semnarea acordului de trafic la frontieră (la fel, o condiție pentru aderarea la zona Schengen) vine să faciliteze contacte interumane între populațiile din zona de frontieră între ambele țări.

În mod evident, aderarea României la zona Schengen va semnifica conturarea unei serii noi de factori ce vor influența în continuare relațiile între ambele state, atât la nivel politic, cât și la nivel de relații interumane și activități economice.

Procesul de extindere a zonei Schengen spre Est are **efecte politice** asupra dispozițiilor interne din statele din proximitatea imediată. Preluarea atribuțiilor prevăzute de acquis-ul Schengen de către România ar putea conduce la amplificarea sentimentelor eurosceptice în interiorul societății moldovenești, pusă în față unor noi restricții de călătorie. De asemenea, pe lângă dispozițiile anti-europene exista posibilitatea resuscitării unor sentimente anti-românești în rândul moldovenilor, determinate de cunoașterea slabă a rigorilor Schengen, precum și de utilizarea inoportună a acestui subiect în scopuri politice. Deși, sub incidența efectelor negative pot nimeri relațiile de bună vecinătate moldo-române și moldo-comunitare, prevederile Schengen garantează populației din zonele limitrofe ale acestui spațiu dreptul la libera circulație în baza permiselor privind micul trafic la frontieră. În acest fel, o parte din populația Republicii Moldova poate beneficia de un regim relaxat de călătorie în spațiul Schengen, pe o rază de 30-50 km de la frontiera moldo-română, indiferent de schimbările politice interne.

Ca **dimensiunea economică**, aderarea României la zona Schengen va avea implicații cel puțin din 3 puncte de vedere. Implicațiile pentru domeniul turismului vor fi ambivalente. Pe de o parte, eliminarea frontierei între România și Ungaria va simplifica călătoriile spre Uniunea Europeană. Pe de altă parte, înăsprirea condițiilor de eliberare a vizelor pentru intrarea în România (ca destinație finală) ar putea redirectiona fluxurile turistice spre țări ce au oferte comparabile, însă cu regimuri de vize mai permissive.

Implicațiile pentru servicii de transport vor fi în linii mari similare și în mare parte pozitive. Eliminarea frontierei româno-ungare în cazuri de tranzit spre UE și înapoi, ar reduce semnificativ costurile financiare și de timp pentru operatorii moldoveni.

În afară de această, efectele asupra fluxurilor migraționiste vor fi destul de limitate: intrarea României în spațiul Schengen reducând atractivitatea (și așa destul de redusă) acestei țări pentru muncitorii migranți din Republica Moldova.

Din **perspectiva socială**, vom asista la o posibilă sporire a interesului populației din R. Moldova pentru cetățenia română, ca urmare a oportunităților de călătorie în Europa care decurg din posedarea actului de identitate eliberat de statul român. Factorii care vor cauza aflusul de solicitanți de redobândire a cetățeniei române rezidă în aplicarea taxelor de achitare a vizelor Schengen eliberate de România, precum și introducerea unor condiții mai exigente pentru obținerea vizelor.

Aderarea României la acest spațiu va ridica totodată nivelul de accesibilitatea a vizelor Schengen pentru cetățenii moldoveni, prin extinderea competențelor Schengen către autoritățile române. Adicional, alte state membre vor obține dreptul să suplimenteze serviciile prestate de instituțiile consulatelor române, eliberând vize în numele României.

UNELE RECOMANDĂRI PENTRU AUTORITĂȚILE PUBLICE DIN REPUBLICA MOLDOVA

- ✓ Solicitarea de către Parlamentul Republicii Moldova desfășurării audierilor publice și monitorizării interministeriale regulate privind procesul de implementare a acordului privind micul trafic la frontieră moldo-română și a procesului de realizare a măsurilor prevăzute în Planul de Acțiuni RM-UE în domeniul liberalizării vizelor;
- ✓ Desfășurarea unor campanii de informare periodice, cu implicarea resurselor de comunicare ale Guvernului, Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene și ale Parlamentului, în vederea comunicării către public a avantajelor și dezavantajelor aderării României la Schengen, precum și condițiile și constrângerile acestui proces pentru cetățeanul moldovean;
- ✓ Dezvoltarea unei secțiuni speciale pe pagina electronică oficială a Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene, împreună cu partenerii oficiali români, care să cuprindă informația relevantă despre beneficiile aderării României la spațiul Schengen pentru populația din Republica Moldova;

- ✓ Popularizarea oportunităților oferite de micul trafic la frontieră (în special, în privința permiselor speciale), ca parte integrantă a politicilor Schengen. De asemenea, încurajarea populației cu reședință în apropierea frontierei moldo-române să aplice pentru permisele de călătorie, cu scopul garantării dreptului la libera circulație prevăzute de Schengen indiferent de climatul politic din statele terțe și starea relațiilor moldo-române;
- ✓ Mediatizarea listei statelor Schengen ale căror consulate vor putea elibera vize Schengen în numele României (și invers), prin intermediul surselor mass-media locală și a paginilor oficiale a Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene și a Ambasadei României în Republica Moldova;
- ✓ Negocierea cu partea română privind oferirea unei informații complete și accesibile pe pagina oficială a secțiunii consulare a Ambasadei și a consulatelor României, pentru a minimiza nivelul de anxietate și frustrare publică. De asemenea, identificarea unor soluții pentru menținerea condițiilor simplificate de obținere a vizelor Schengen pentru categoriile favorizate conform Acordului privind facilitarea regimului de vize (reprezentanții societății civile, mass-media, mediul academic, studenți etc.);
- ✓ Desfășurarea unor activități de sensibilizare a populației prin intermediul structurilor partidelor parlamentare în teritoriu pe marginea etapelor de negociere a regimului liberalizat de vize, precum și despre condițiile în sfera eliberării vizelor impuse de România în calitate de stat membru Schengen, contracarând astfel campaniile de manipulare și dezinformare desfășurate de presa anti-guvernamentală sau cea anti-europeană din țară sau străinătate;
- ✓ Difuzarea informației în limba română și limba rusă (limba de comunicare interetnică) cu privire la avantajele și dezavantajele aderării României la Schengen, cu antrenarea organizațiilor non-guvernamentale specializate în domeniul informării și educării în domeniul integrării europene, care dețin centre de informare în teritoriu sau surse de informare online.

BIBLIOGRAFIE

1. Barometrul de Opinie Publică, Noiembrie 2007, www.ipp.md
2. Changes in Visa Policies of the EU Member States, Stefan Batory Foundation, Warsaw, May 2009.
3. Ciprian Ciucu, „Pregătiți pentru Schengen? Absolvenți cu indulgență”, CRPE, Policy Memo no. 15, octombrie 2010.
4. Ciprian Ciucu: Cuiul lui Pepelea: ce învățăm din procesul de aderare la Schengen? - o evaluare independentă -, Policy Memo nr. 20, Ianuarie 2011,
5. Expansion and Modernization of the Schengen: Consequences and Perspectives for Ukraine, Center for Peace, Conversion and Foreign Policy of Ukraine, Supported by European Program of the International Renaissance Foundation, Kyiv 2008.
6. Interviu cu Mihai Botorog, Director General Departamentul Consular, MAE al României, http://ec.europa.eu/romania/news/articole_si_dialoguri/interv_mihai_botorog_ro.htm

Documente oficiale:

1. Agreement between the European Community and the Republic of Moldova on the facilitation of the issuance of visas, http://ec.europa.eu/home-affairs/policies/borders/borders_visa_en.htm
2. Acquisitions of citizenship on the rise in 2009, Eurostat, Statistics in focus, 24/2011, http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/product_details/publication?p_product_code=KS-SF-11-024
3. Declarațiile politice ale României și R. Moldova cu privire la micul trafic de frontieră, anexate la Acordul privind facilitarea regimului de vize dintre Comunitatea Europeană și R. Moldova, intrat în vigoare la 1 ianuarie 2008, http://ec.europa.eu/home-affairs/policies/borders/borders_visa_en.htm
4. Enlargement of the Schengen area: achieving the European goal of free movement of persons, <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/07/1968&format=HTML&aged=0&language=EN&guiLanguage=en>
5. Guvernul a înființat Sistemul Național de Informare privind Vizele, http://www.gov.ro/guvernul-a-infiintat-sistemul-national-de-informare-privind-vizele__l1a110897.html
6. “More efficient and secure visa system goes live”, European Commission, <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/11/1169&format=HTML&aged=0&language=EN&guiLanguage=en>
7. Regulation (EC) No [1931/2006](#) of the European Parliament and of the Council of 20 December 2006 laying down rules on local border traffic at the external land borders of the Member States and amending the provisions of the Schengen Convention,

http://europa.eu/legislation_summaries/justice_freedom_security/free_movement_of_persons_asylum_immigration/114506_en.htm

8. REGULATION (EC) No 810/2009 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 13 July 2009, establishing a Community Code on Visas
9. The EU Visa Code will apply from 5 April 2010,
<http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=MEMO/10/111&type=HTML>
10. The Schengen acquis - Convention implementing the Schengen Agreement of 14 June 1985 between the Governments of the States of the Benelux Economic Union, the Federal Republic of Germany and the French Republic on the gradual abolition of checks at their common borders, **OFFICIAL JOURNAL L 239 , 22/09/2000 P. 0019 – 0062**, [http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:42000A0922\(02\):en:HTML](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:42000A0922(02):en:HTML)